

**DESPRE OBIECTIVITATE/ECHILIBRU
ÎN AUDIOVIZUALUL NAȚIONAL**

Dumitru ȚURCANU

Expunerea acestui rezumat o deschid cu o afirmație a prințesei Anne, fiica reginei Marii Britanii Elizabeth II, privind mass-media din regat: „Mi-ar plăcea să pot citi un ziar sau o revistă sau să mă uit la știrile transmise la televizor, fără să fiu nevoită să fac tot timpul translări și ajustări din cauza exagerărilor și a părtinirilor” [2, p.62].

Profesioniștii de televiziune în perioada timpurie și de mai apoi a paleoteleviziunii considerau acest canal, în special, în ceea ce privește prezentarea realității, drept „fereastră a lumii”, crezând cu sinceritate (și cu naivitate, în același timp!), că obiectivul camerei de luat vederi nu poate să transmită decât adevărul și purul adevăr despre ceea ce se întâmplă în lumea înconjurătoare. A trecut prea puțin timp pentru ca aceiași specialiști să se convingă că lumea de la ecrane este reflectată de către posturile de televiziune conform standardelor și normelor editoriale ale producătorilor de știri. Și în aceste cazuri, „fereastră” poate să ne demonstreze nu tot adevărul sau – și mai mult, partea sa opusă – minciuna. Ceea ce, de fapt, și se întâmplă tot mai frecvent în audiovizualul nostru național. Dar, înainte de a ilustra cu unele exemple afirmația dată, vrem să medităm asupra unor noțiuni la temă, chiar cu riscul de a spune lucruri mai mult sau mai puțin cunoscute.

Unul din principiile fundamentale ale jurnalismului este reflectarea obiectivă, veridică, adevărată a evenimentelor. Este una din valorile profesional-etice majore pentru lucrătorii mass-mediei, în special pentru știriști. Respectarea acestui principiu „ar permite distincția clară dintre jurnalismul de informare și jurnalismul de opinie, cel de-al doilea permițând subiectivitatea. Acest raționament, afirmă C.F. Popescu, a devenit un adevăr adânc înrădăcinat în cultura jurnalistică (și, implicit, în cea a publicului). Inextricabil legată de *adevăr, onestitate, echilibru* (echilibrarea informației), *neutralitate, absența valorizării* – pe scurt – de valorile jurnalistice fundamentale, *obiectivitatea* este piatra de temelie a ideologiei jurnaliștilor în democrațiile liberale”

[4, p.293]. O opinie diametral opusă, expusă într-un mod categoric prin subtitlul *Să terminăm odată cu mitul obiectivității*, o are Yves Agnes. Fostul redactor-șef de la *Le Monde* scrie: „Obiectivitatea nu îi este accesibilă jurnalistului, chemat să selecteze fără oprire dintr-un noian de informații și să le prezinte dintr-un anumit «unghi» pe cele alese. Scrisul însuși, deși trebuie să respecte câteva reguli, nu se supune austerității expunerii științifice sau juridice, obiectivitatea implică exhaustivitate, distanță maximă, stil neutru. Jurnalistul rămâne departe de așa ceva. Munca lui este rapidă, imediată, teribil de limitată și imprecisă, având ca rezultat un text «pentru toți», și nu pentru câțiva inițiați. Să terminăm cu pretinsa obiectivitate, revendicându-ne subiectivitatea meseriei noastre, a alegerilor noastre, a propriului punct de vedere asupra faptelor”. Intuind, probabil, că aceste afirmații ale sale, caracteristice, în mare parte, jurnalismului analitic, necesită o anumită precizare, cercetătorul francez adaugă: „Adevărul, în schimb, este un ideal către care trebuie să aspirăm” [1, p.65].

Putem, oare, vorbi, în atingerea adevărului în materialele de știri, despre un anumit „grad de obiectivitate”, despre oarecare nivel al ei? Acest „nivel”, consideră R.H. Hilliard, este stabilit de „1) politica proprietarului stației; 2) atitudinile politice și sociale ale comunității; 3) presiunile din partea companiilor care își fac reclamă, inclusiv dorința de a evita orice concurență; 4) tendințe personale ale directorului redacției, ale redactorilor și prezentatorilor; 5) relatarea știrilor în mod avantajos; 6) *știrile divertisment*” [3, p.147]. Primele patru considerente sunt mai mult de natură obiectivă, care depind de poziția, politica editorială, aranjamentele proprietarilor și producătorilor din mass-media, în timp ce producerea nemijlocită a știrilor este un rezultat al tratamentului evenimentelor de către fiecare jurnalist aparte, în mod subiectiv.

Unii analiști substituie termenul de obiectivitate cu cel al *echilibrului*, al nepărtinirii (imparțialității), ceea ce presupune ca faptele să fie prezentate netendențios, evenimentul să fie relatat întregu, nedecupat de unele momente esențiale. Acest echilibru în reflectarea realității poate fi menținut prin prezentarea tuturor opiniilor, oficiale și neoficiale, punctele de vedere opuse. *Jurnalistul*

ȘTIINȚE SOCIALE

Jurnalism și științe ale comunicării

---

trebuie să obțină și să prezinte opinia tuturor părților relevante pentru subiect. Jurnalistul trebuie să demonstreze pluralitatea de opinii, chiar dacă nu este de acord cu acestea, se subliniază în punctul 2.9 al Codului deontologic al jurnalistului din Republica Moldova [5].

Menționăm, în acest context, că în multe materiale de știri și de opinie de la televiziunile autohtone, putem constata prezența punctelor de vedere opuse, dar ele apar într-un cadru stabilit de către jurnaliști, ceea ce este nu altceva decât îndepărtarea de la principiul obiectivității sau dezinformare și manipulare pure. În continuare, vrem să analizăm, prin această prismă, reflectarea evenimentelor din 23 și 24 august 2019 de la posturile de televiziune *ProTV, Jurnal TV, Prime, Accent TV, RTR Moldova*. Parlamentul european în anul 2008 a declarat ziua de 23 august ca zi de doliu în statele europene. Guvernul M. Sandu, pentru prima dată în Republica Moldova, a decis să se conformeze hotărârii legislativului european. Ziua de 24 august era marcată, prin decizia președintelui Ig. Dodon, ca aniversarea a 75-a de la eliberarea Chișinăului de sub ocupația fascistă. Știrile de la posturile de televiziune sus-numite au reflectat aceste evenimente în mod diferit, încălcând fiecare în parte acest echilibru al faptelor și opiniilor.

*Știrile ProTV (20.00) din ambele zile încearcă să reliefeze contradicțiile existente în societate privind aprecierea acestor două evenimente. Punând accent pe emoții, selectând opiniile după un anumit aranjament, stabilit de jurnaliști, la ecran apar pancarde cu „Rusia fascistă a ocupat Basarabia”, declarații de tipul „era mai bine dacă erau nemții”, cu „un discurs în limba rusă și cu zâmbetul pe buze Dodon i-a felicitat pe *eliberatori* (accentul de tonalitate al reporterului – *n.n.*) etc. Spre deosebire de ProTV, *Jurnalul de la ora 19.00* include materiale de arhivă despre Pactul Ribbentrop–Molotov, un subiect despre aflarea la Moscova a lui D. Chirtoacă și participarea lui la o expoziție de documente, desecretizate de către Ministerul de Externe al Federației Ruse cu prilejul aniversării a 80 de ani de la semnarea Pactului. Pentru accentuarea disensiunilor, vorbind despre manifestările de la Comrat cu prilejul aniversării a 75 de ani de la eliberarea orașului de cotropitorii fasciști, jurnaliștii remarcă că „autoritățile de acolo au decis să nu arboreze drapelul în bernă, așa cum s-a făcut la Chișinău”.*

Primele știri (21.00) au promovat linia de critică a conducerii, încercând să folosească aceste două evenimente pentru a demonstra fragilitatea și lipsa de perspectivă a coaliției ACUM-PSRM, a prezentat pe larg acțiunile mai multor formațiuni politice și obștești, orientate împotriva actualei guvernări. *Vesti-Moldova* a omis evenimentele din 23 august și a prezentat doar două subiecte despre evenimentele de la 24 august – întâlnirea tinerilor din Republica Bașkiria, Rusia, cu un veteran al operației Iași–Chișinău și premiera filmului documentar omonim, realizat sub patronatul președintelui Ig. Dodon. Jurnalul televizat *Accent info* al postului Accent TV, afiliat lui Ig. Dodon, a reflectat ziua de 24 august, ca în cele mai bune timpuri ale brejnevismului, prezentând fiecare acțiune a reprezentanților PSRM, fără a spune un cuvânt despre evenimentele din ziua de 23 august. Astfel, principiul obiectivității, în viziunea noastră, este mai actual decât oricând în audiovizualul din țară.

Referințe:

1. AGNES, Y. *Introducere în jurnalism*. Iași: Polirom, 2011.
2. GOODWIN, A. Știrile TV: în căutarea echilibrului corect? În: *Televiziunea pe înțelesul tuturor*. Ed.: Andrew GOODWIN, Gary WHANNEL. Iași: Institutul European, 2004.
3. HILLIARD, R.L. *Redactarea materialelor pentru televiziune, radio și noile media*. Iași: Polirom, 2012.
4. POPESCU, C.F. *Dicționar de jurnalism, relații publice și publicitate*. București: Editura NICULESCU, 2007.
5. *Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova*. [Accesat 06.09.2019]. Disponibil: <https://consiliuldepresa.md/ro/page/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-r-moldova>